МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ДУ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ МЕТОДИЧНИЙ КАБІНЕТ
З ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ МОЗ УКРАЇНИ»
ДВНЗ «ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МОЗ УКРАЇНИ»

МАТЕРІАЛИ
XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю

«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЯКОСТІ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ»

(з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою відеоконференц-зв'язку)

12–13 травня 2016 року
м. Тернопіль

У двох томах

ТОМ 2

Тернопіль
ТДМУ
«Укрмедкнига»
2016

УДК 378:61

Відповідальний за випуск: проф. А. Г. Шульгай

Актуальні питання якості медичної освіти (з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою відеоконференц-зв'язку) : матеріали XIII Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (Тернопіль, 12–13 трав. 2016 р.) : у 2 т. / Терноп. держ. мед. ун-т ім. І. Я. Горбачевського. – Тернопіль : ТДМУ, 2016. – Т. 2. – 364 с.

© ТДМУ, «Укрмедкнига», 2016

Д. О. Степанський, Н. С. Башкірова, Г. М. Дараган, Л. М. Сладкова
ПРОФІЛАКТИКА ВІЛ-ІНФЕКЦІЇ. МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ НОВИХ МЕТОДІВ ВИКЛАДАННЯ 172

В. П. Стусь, М. М. Моісеєнко, П. Ю. Литвин, М. Ю. Поліон, К. С. Бараннік
ЛЕКЦІЇ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ 173

А. О. Терещенко, Д. М. Шиян
ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ НА ТЕОРЕТИЧНИХ КАФЕДРАХ 175

М. М. Ткаченко, І. В. Гороть
ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИВЧЕННІ ПРОМЕНЕВОЇ ТЕРАПІЇ НА ДОДИПЛОМНОМУ ЕТАПІ 175

П. І. Ткаченко, Н. М. Лохматова, С. О. Білоконь, О. В. Гуржій, Н. М. Коротич, Ю. В. Попело
ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ З ДИСЦИПЛІНИ «ДИТЯЧА ХІРУРГІЧНА СТОМАТОЛОГІЯ» 176

В. І. Ткачук
ПРЕДМЕТ ЕКОНОМІКИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ЯК НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ 177

В. А. Туманов, І. М. Тимченко, І. Ю. Яковлєва, О. Г. Тимченко, Н. О. Ясько, О. О. Нагорна, Н. О. Горчакова, І. С. Чекман
ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ ВИКЛАДАННЯ ФАРМАКОЛОГІЇ 178

В. О. Ульянов, О. І. Сирма
ДОЦІЛЬНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТИВНОГО КУРСУ «ОСНОВИ КЛІНІЧНОЇ ЕМБРІОЛОГІЇ» НА КАФЕДРІ ГІСТОЛОГІЇ, ЦИТОЛОГІЇ ТА ЕМБРІОЛОГІЇ 179

С. М. Феденько, Д. В. Семенів, І. О. Федяк
НЕОБХІДНІСТЬ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ У ВИКЛАДАННІ СПЕЦІАЛІЗАЦІЙ УПРАВЛІНСЬКО-ЕКОНОМІЧНОГО НАПРЯМКУ 180

М. Є. Фесенко, Л. С. Зюзіна, В. К. Козакевич, Н. І. Гасюк, О. О. Калюжка
ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ ПРОПЕДЕВТИКИ ПЕДІАТРІЇ СТУДЕНТАМ-ІНОЗЕМЦЯМ ЯК КЛЮЧОВИЙ КОМПОНЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ 180

Т. В. Філат, О. В. Ковтуненко, Л. М. Сербіненко, М. Ю. Сидора, О. С. Запорожець
МОВНА ПІДГОТОВКА ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН ЯК ОСНОВА ЯКІСНОЇ ОСВІТИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ 182

О. Д. Фофанов, О. О. Курташ, О. Я. Матіяш, А. П. Юрцева
ЗАСТОСУВАННЯ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ ТА КОМУНІКАТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИТЯЧОЇ ХІРУРГІЇ НА ДОДИПЛОМНОМУ ЕТАПІ 184

І. С. Чекман, Н. О. Горчакова, Т. В. Кава
НАУКОВА РОБОТА СТУДЕНТІВ ТА УЧАСТЬ В ОЛІМПІАДАХ ЯК ЗАСІБ ПОКРАЩЕНОГО ЗАСВОЄННЯ ФАРМАКОЛОГІЇ 185

Л. І. Чернікова
ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДЕРМАТОВЕНЕРОЛОГІЇ 186

Л. В. Чернобай, І. С. Кармазіна, О. В. Васильєва
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ФІЗІОЛОГІЯ» У ФОРМАТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ВИЩУ ОСВІТУ» 187

В. А. Черняк, О. О. Шевченко
ДОЦІЛЬНІСТЬ ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КЛІНІЧНА АНАТОМІЯ» СТУДЕНТАМ МЕДИЧНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ ВНЗ 189

Т. О. Чумаченко, В. І. Сємішев
ОСВІТНІ АСПЕКТИ ЕПІДЕМІОЛОГІЇ ТА ПРОФІЛАКТИКИ ІНФЕКЦІЙ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ НАДАННЯМ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ 189

О. Я. Чупашко, С. Я. Парижак, З. Д. Воробець
ПЕРСПЕКТИВИ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ ЗА ВИБОРОМ «МЕДИЧНА ГЕНЕТИКА» НА КАФЕДРІ МЕДИЧНОЇ БІОЛОГІЇ 191

В. Й. Шатило, В. В. Свиридюк, В. З. Свиридюк
НАУКОМЕТРИЧНА СКЛАДОВА НАУКОВОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАГІСТРІВ МЕДИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ 192

В. І. Шепітько, Г. А. Єрошенко, О. Д. Лисаченко, О. В. Вільхова, Н. В. Борута, Т. М. Климач
СТРЕС У СТУДЕНТСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ 193

ідей. Якщо під час мозкового штурму не вдається отримати багато варіантів, це говорить про те, що студенти бояться висловлюватись. Об'єднання або заміна раніше висунутих ідей часто веде до появи нових, які перевершують висловлені раніше. Відсутність оцінювання студентів при висловлюванні помилкових тверджень сприяє активізації студентів, завдяки чому вони сміливіше включаються у діалог, що трансформує заняття у креативний процес пізнання нового матеріалу. Закладаються основи компетентностей роботи у команді. При цьому студенти вчаться спілкуватися з людьми, мислити логічно і в критичних ситуаціях, бути демократичними, а також ухвалювати продумані рішення[5].

Висновки. Впровадження інноваційних технологій при підготовці майбутніх лікарів сприятиме підвищенню ефективності формування їх професійній компетентності. Інтерактивні технології навчання дозволяють вирішувати кілька завдань: сприяють розвитку комунікативних умінь й навичок, привчають працювати в команді й прислухатися до думки своїх однокурсників. Більш вагомий результат може дати поєднання різних моделей навчання, оскільки не виявлені методики, які б характеризували галузеві особливості педагогічного процесу.

Цілеспрямоване, комплексне використання колективом кафедри різних форм і методів організації навчального процесу сприяє поглибленню теоретичних знань та формуванню клінічного мислення, набуттю практичних навичок, вихованню ділових, професійних якостей студентів, що у свою чергу, формує майбутнього лікаря-фахівця.

Література:

1.Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р.№ 1556-VII// zakon.Rada.gov.ua

2.Артемова Л.В. Інтерактивні технології в курсах навчальних дисциплін: навч.-метод. посіб. для викладачів, аспірантів, студентів магістратури/ Л.В.Артемова. – К. : Кондор, 2012. – 272

3.Інновації як фактор модернізації та підвищення якості вищої освіти/ Укл. Н.В. Артикуца, О.М. Клоченок, Т.О. Лісощук. НаУКМА. – К.: Стилос. 2006. – 630 с.

4.Пометун О.І. Енциклопедія інтерактивного навчання./ О.І. Пометун. – К.,2007.-144 с.

5.Січкарук О.І. Інтерактивні методи навчання у вищій школі: навч.-метод. Посібник / О.І. Січкарук. – К.: Таксон, 2006.-88 с.

УДК 378.147.016:612-61(094)(477)(100)

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ФІЗІОЛОГІЯ» У ФОРМАТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ВИЩУ ОСВІТУ»

Л. В. Чернобай, І. С. Кармазіна, О. В. Васильєва

Харківський національний медичний університет

EDUCATIONAL-METHODICAL AND ORGANIZATIONAL SUPPORT OF «PHYSIOLOGY» DISCIPLINE TEACHING IN THE FORMAT OF IMPLEMENTATION OF THE LAW OF UKRAINE, «HIGHER EDUCATION ACT»

L. V. Chernobay, I. S. Karmazina, O. V. Vasylieva

Kharkiv National Medical University

У статті було розглянуто питання навчально-методичного забезпечення викладання дисципліни «Фізіологія» на кафедрі фізіології Харківського національного медичного університету в сучасних умовах імплементації Закону України «Про вищу освіту».

The article considers issue of educational-methodical and organizational support of «Physiology» discipline in Physiology department of Kharkiv National Medical University in moderm conditionts of the implementation of the law of Ukraine, «Higher Education Act».

Вступ. Згідно із Законом України «Про вищу освіту» вища освіта є сукупністю систематизованих знань, умінь та практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадських якостей [1]. Метою підвищення якості вищої освіти фахівців є забезпечення конкурентноспроможності випускників медичних ВНЗ як на внутрішньодержавному ринку праці, так і в будь-якій країні світу, підняття авторитету та престижу Української вищої медичної освіти. Цього можна досягти шляхом забезпечення мобільності студентів у процесі навчання та гнучкості підготовки фахівців, шляхом створення умов для активної участі студентів у навчальному процесі. При цьому дуже корисним для досягнення успіху є при збільшенні обсягу самостійної роботи студентів – забезпечення її якісного організаційно-методичного запровадження, а також досягнення прозорості навчального процесу та визначення його оцінки [2].

Основна частина. Враховуючи все вищесказане, на кафедрі фізіології Харківського національного медичного університету (ХНМУ) були удосконалені робочі навчальні програми з дисципліни «Фізіологія» для студентів вищих медичних закладів освіти (спеціальності: 7.12010001 «Лікувальна справа», 7.12010002 «Педіатрія», 7.12010003 «Медико-профілактична справа», 7.12010005 «Стоматологія»). Це було викликано також тим, що «Типова програма з дисципліни «Фізіологія» була видана 10 років тому та з тих пір не удосконалювалася.

Вивчення фізіології у ВНЗ здійснюється впродовж III-IV семестрів 2-го року навчання. Це виправдано тим, що: а) фізіологія як навчальна дисципліна грунтується на вивченні студентами медичної біології, медичної та біологічної фізики, медичної та біоорганічної хімії, біологічної хімії, анатомії та гістології, а також інтегрується з цими дисциплинами; б) фізіологічні знання закладають основи вивчення клінічних дисциплин та дисциплин загальної патології. Все це дає можливість застосування знань з фізіології в процесі подальшого навчання в медичному ВНЗ та в професійній діяльності лікарів [3].

Відповідно до Робочих програм організація навчального процесу здійснюється за умов ECTS, що передбачає розподіл навчального матеріалу за розділами фізіології (17 розділів), послідовність вивчення яких базується на логічних причинно-наслідкових зв'язках. Саме це має полегшити і об'єктивізувати засвоєння навчального матеріалу. На основі послідовності розподілу розділів викладацьким колективом кафедри фізіології ХНМУ були створені «Методичні рекомендації для самостійної позааудиторної роботи студентів» у форматі «Робочого зошита». Весь навчальний матеріал був розподілений на 3 таких видання, кожне з яких являє собою котрольно-навчальний посібник, що містить великі блоки навчальної інформації: тексти, схеми, таблиці, ілюстрації навчального характеру. На основі цієї інформації, лекційного матеріалу, даних підручників пропонується відповісти на питання, заповнити таблицю, зробити висновок тощо. Іншим методичним виданням є «Методичні рекомендації – збірник ситуаційних завдань ліцензійного іспиту «Крок-1», в яких завдання представлені по розділах, а в кожному розділі – за темами чергового заняття. Крім вирішення завдань студенту пропонується записати у цьому виданні навпроти кожного завдання – повне теоретичне обгрунтування обраної із набору дистракторів правильної відповіді. Контроль цієї позааудиторної самостійної роботи проводиться постійно на кожному занятті викладачем і є критерієм оцінки поточної навчальної діяльності (ПНД).

Досвід викладацької діяльності показує, що описана методика викладання, з одного боку, дозволяє розглянути всі теоретичні питання, які визначені навчальним планом згідно з тем кожного розділу фізіології у відповідності з «Робочою програмою». З іншого боку, розбір ситуаційних завдань «Крок-1» забезпечує розвиток медичного логічного мислення, знаходження вірних причинно-наслідкових зв'язків виникнення того чи іншого фізіологічного процесу, що закріплює розібраний теоретичний матеріал і, в кінцевому рахунку, об'єктивізує процес навчання [3]. Ця методична робота проводиться викладачами кафедри з метою покращення підготовки студентів до складання МЛІ «Крок-1». Цьому сприяє також проведення викладачами кафедри згідно з графіком щоденних індивідуальних консультацій для студентів 2-го та 3-го курсів [4].

Контроль засвоєння матеріалу в ECTS передбачає оцінювання ПНД в кінці кожної теми викладачем академічної групи з використанням 4-бальної (традиційної) системи. Дуже важливим, з нашої точки зору, є введення атестаційних занять наприкінці вивчення кожного розділу фізіології. Критерієм допуску є повна відсутність будь-якого виду заборгованості: незадовільних оцінок, невідпрацьованих пропусків практичних занять і лекцій, а також обов'язкова наявність «Робочого зошита» та збірника ситуаційних завдань ліцензійного іспиту «Крок-1» з повним їх заповненням. Таким чином, атестаційні заняття є критерієм засвоєння всього розділу та об'єктивно характеризують як мотиваційні, так і дійсно існуючі здатності студента до навчання.

Ще більш важливим процесом з методичної точки зору викладання дисципліни «Фізіологія» є введення в ECTS з 2015 р. іспиту. Ця форма контролю засвоєння матеріалу найбільшою мірою мобілізує студента до систематизації фізіологічних знань і формує у нього загальне системне уявлення про функціонування здорового організму.

Ще більш важливим процесом з методичної точки зору для розвитку творчого мислення, вміння систематизувати знання і застосовувати їх на майбутній практиці, кафедра вибрала ще одну форму об'єктивізації навчального процесу, а саме проведення в травні місяці кожного навчального року міжвузівської студентської наукової конференції з міжнародною участю, а також олімпіади з фізіології.

Однак, навчання як процес стає результативним тільки в умовах активації пізнавальної діяльності студентів. Спираючись на наш досвід, ми вважаємо, що цього можна досягти при застосуванні нових форм навчально-методичного та організаційного забезпечення викладання дисципліни. В цьому навчальному році ми методично розробили нову форму проведення аудиторної роботи студентів. Це аудиторна внутрішньокафедральна монотематична студентська конференція. У форматі її проведення відбувається активація пізнавальної діяльності студентів за всіма складовими: мотивація навчальної діяльності, якості та ефекту сприйняття, творчих і організаторських здібностей, розвитку уміння обирати різні форми розумової діяльності на шляху до мети. У поточному навчальному році ми проводимо шість таких конференцій за найважчими до розуміння сприйняття тем Робочої програми з фізіології. Вже проведені наступні монотематичні конференції: «Дослідження механізмів гуморальної регуляції вісцеральних функцій» (4 години); «Вищі інтегративні функції. Сенсорні системи. Соматосенсорний аналізатор. Ноцицептивна і антиноцицептивна системи» (4 години); «Захисні функції крові. Система регуляції агрегатного стану крові» (4 години). Зазначені конференції проводяться у всіх групах відповідних факультетів та передбачають участь у них всіх студентів даної групи. Підготовка доповіді обов'язково супроводжується мультимедийною презентацією, що підсилює наочність і засвоєння матеріалу. Участь студентів оцінюється в традиційних балах, які входять в підсумкову рейтингову оцінку ECTS.

Висновки. Ми розглядаємо всі вищезазначені форми викладацької діяльності як спосіб активізації позааудиторної самостійної роботи студентів, спрямованої на підвищення їхньої індивідуальної творчості. Цьому також сприяє функціонуюче на кафедрі фізіології ХНМУ студенське наукове товариство, члени якого щорічно доповідають на різних конференціях та форумах України результати власних наукових досліджень як у співавторстві з викладачами кафедри, так і самостійно. Цим самим створюються умови для збільшення мобільності студентів та викладачів, що також є актульним питанням сучасної освіти і науки.

Література.

1. Закон України «Про вищу освіту» // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2014. – № 37-38. – ст. 2004.

2. Чернобай Л. В. Щодо питання оптимізації процесу навчання дисципліни «Фізіологія» у форматі Європейської кредитно-трансферної системи (ECTS) / Л. В. Чернобай // Збірник наукових статей: матеріали науково-практичної конференції «Актуальні питання освіти і науки» (Харків, 10-11 листопада 2015 р.). – Харків. – 2015. – С. 256-260.

3. Використання ліцензійного іспиту формату «КРОК-1» для формування клінічного мислення майбутнього лікаря / Д. І. Маракушин, Л. В. Чернобай, О. М. Сокол, О. В. Васильєва // Матеріали VIII науково-практичної конференції «Формування сучасної концепції викладання природничих дисциплин у медичних освітніх закладах» (26-27 травня 2015 р.). – Харків. – 2015. – С. 12-14.